

Bijdragen bij aan warmtetransitie, manifest Utrechtse Buurtinitiatieven

De Utrechtse buurtinitiatieven *) die werken aan een warmte oplossing voor hun wijk of buurt presenteren de volgende aandachtspunten voor ontwikkeling van lokaal beleid in Utrecht m.b.t. bestaande en nieuwe of uit te breiden warmtenetten. *) *Zij worden aan het einde genoemd.*

- De Utrechtse buurtinitiatieven zijn **verschillend in omvang en karakter**. Sommige buurtinitiatieven zijn al aangesloten op het bestaande warmtenet, terwijl andere buurtinitiatieven een nieuw warmtenet willen ontwikkelen, of een warmteoplossing waar een warmtenet een onderdeel van kan zijn. Tegelijkertijd is er groot verschil in type buurt en woningen, bouwperiode en gebouweigenaren (woningbouwcorporaties, eigenaren, particuliere huurders, VvE's). De buurtinitiatieven staan voor een beweging **die breder is en kan groeien** met nieuwe initiatieven. Deze **verscheidenheid** moet een plek krijgen in het beleid en de aanpak omtrent warmtenetten binnen de gemeente Utrecht.
- **De Publieke Waarden** zoals gepresenteerd in de Transitievisie Warmte deel II herkennen en onderschrijven wij als buurtinitiatieven. Als *gemene deler* sluiten ze goed aan bij hoe wij warmte alternatieven willen ontwikkelen. Het zijn voor ons belangrijke voorwaarden voor ontwikkeling van warmtenetten (bestaand en nieuw) in Utrecht.
- **Bijdrage aan draagvlak en (buurt)samenhang:** Buurtinitiatieven die werken aan een duurzame warmte oplossing voor hun wijk of buurt kunnen zorgen voor draagvlak onder bewoners. Een warmteoplossing waar de buurt bij betrokken is en met een bron in de nabijheid kan bewoners (extra) aanspreken en motiveren. Samenwerking met buurtinitiatieven kan ook bijdragen aan een betere betaalbare warmteoplossing, bijvoorbeeld door een hogere deelname. En het kan een positieve impuls geven aan de samenhang in de buurt. Deze **meerwaarde** verdient het om te worden meegewogen.
- **invloed en zeggenschap:** Buurtinitiatieven willen invloed en zeggenschap over energie en warmte in hun buurt. Ondanks de verschillen in achtergrond, omvang en insteek is voor alle initiatieven invloed of zeggenschap erg belangrijk. De mate en invulling kan verschillen per initiatief. Invloed en zeggenschap is van belang in zowel de ontwikkelingsfase als in de exploitatiefase. En kan vorm krijgen via (mede)eigendom, maar ook via geformaliseerde vormen van medezeggenschap op buurtniveau. Wij missen een expliciete aandacht voor invloed en zeggenschap in de Publieke Waarden.
- **Een gelijk speelveld** is nodig, zodat buurtinitiatieven voldoende kans en ruimte krijgen hun bijdrage te leveren aan een duurzame en lokaal gedragen warmtetransitie. Dat vraagt o.a.:
 - Vroegtijdig betrokken worden en serieus genomen worden als (potentiële) partner en stakeholder bij het ontwikkelen van buurt- of gebiedsplannen voor warmteoplossingen.
 - Voldoende ruimte voor de plannen van buurtinitiatieven bij het vaststellen van warmtekavels en het verlenen van concessies voor (nieuwe) warmtenetten.
 - Gelijke toegang tot financiële bronnen, waaronder lokale en landelijke subsidies en systemen voor financiering voor de ontwikkeling van warmtenetten en bronnen.
 - Een duidelijk afwegingskader vanuit de gemeente waarmee plannen vanuit een buurtinitiatief *in een gelijk speelveld* als reële optie beoordeeld kunnen worden ten opzichte van grote commerciële/professionele aanbieders.

Lokale bronnen en lokale decentrale netten kunnen een belangrijke bijdrage leveren aan het ontwikkelen van een warmtenet infrastructuur en beoogde verduurzaming. Ruimte hiervoor moet actief geboden en benut worden. Waarin zowel plaats is voor het grote centrale warmtenet als kleinere decentrale (deel)netten, die elkaar kunnen aanvullen of op termijn in combinatie kunnen gaan werken. Dit vraagt open netten waar meerdere bronnen van verschillende aanbieders op kunnen invoeren.

- Regels voor het verlenen van concessies aan warmteaanbieders en bepalen van kavels voor ontwikkeling van warmtenetten moeten ruimte bieden voor lokale initiatieven.
 - Wees terughoudend met het vroegtijdig uitbreiden van aansluitingen op de bestaande stadsverwarming. Ga pas uitbreiden als zeker is dat voldoende grootschalige duurzame bronnen beschikbaar zijn *bovenop* wat nodig is voor de verduurzaming van de huidige aansluitingen.
 - Transparantie over duurzaamheid en kosten van stadsverwarming nú en in de beoogde eindsituatie is nodig. Zodat wijken/buurtten en eindgebruikers inzicht hebben in wat dit voor hen betekent en vergelijking mogelijk wordt met alternatieven, zoals (o.a.) via buurtinitiatieven kunnen worden ontwikkeld.
- **Temperatuur, bronnen en duurzaamheid:** Variatie en verlagen van net temperatuur is nodig om een groter bereik aan lokale bronnen te kunnen benutten en meer duurzame warmte te kunnen aanbieden. Zorg dat het bestaande warmtenet (dat nu ingericht is op hoge temperatuur warmte) kan afschalen naar lagere temperaturen. En dat warmte van lagere temperatuur kan worden ingevoerd in (delen van) het centrale net en via decentrale netten, zodat meer bronnen benut kunnen worden.
 - Met gedifferentieerde temperaturen in het warmtenet kunnen verschillende temperatuur behoeften van gebruikers(groepen) bediend worden. En ontstaan mogelijkheden voor uitwisseling tussen delen van het net. Bijvoorbeeld door het benutten van de (lage) retour temperatuur van hogere warmte als bron voor een lager temperatuur net.
 - Gezien de grote opgave en het beperkte en onzekere aanbod van grootschalige duurzame bronnen in Utrecht moeten we op korte termijn ook experimenteren met meer kleinschalige duurzame bronnen en warmtenetten. Dit moet vooral beoordeeld worden op wat het kan bieden aan leereffecten, de potentie voor opschaling en of ze relevant zijn in de eindsituatie en *niet* of ze nu al de laagste kosten opleveren. De gemeente zou hierover middelen moeten zoeken. Dit soort initiatieven die vaak gebonden zijn aan een kleiner gebied zouden voor realisering niet moeten wachten op een haalbaar wijkuitvoeringsplan voor de hele wijk.
- **Warmtekosten en tarieven.** Het ontbreekt aan transparantie voor het bepalen van de kosten van warmte (via investeringen en exploitatie min subsidies) en hoe dit leidt tot tarieven voor de eindgebruiker. Betaalbaarheid, geloofwaardigheid, en een vorm van variatie en keuze in tariefsysteem voor de eindgebruiker moeten daarbij voorop staan. Daarnaast moet inzichtelijk zijn hoe financiële ruimte ontstaat voor investeren in noodzakelijke verduurzaming van warmte systemen. En hoe afwegingen gemaakt worden tussen de financiële ruimte voor (o.a.) betaalbaarheid en verduurzaming. De huidige koppeling van de (maximale) prijs van warmte aan de prijs van gas belemmert deze transparantie en ondergraaft het draagvlak voor warmtenetten.
- **De factor tijd:** Dit betreft zowel het tijdsverloop voor de ontwikkeling van de plannen van bewoners als de tijdsinvestering van bewoners.

- Zorg voor voldoende tijd voor ontwikkeling van plannen van buurtinitiatieven in samenhang met de gemeentelijke plannen. En voor inzicht in de gemeentelijke planning en transparantie over stappen in beleid en besluitvorming. Dit vraagt een goede afstemming met de (buurt)processen en planning vanuit buurtinitiatieven.
- Er moet ruimte zijn om haalbare plannen voor een deelgebied of buurt door te zetten, ook als nog geen haalbare oplossing voor de hele wijk in beeld is.
- Het ontwikkelen van een warmteoplossing met en door bewoners kan heel veel opleveren aan maatschappelijke winst en draagvlak voor de warmtetransitie. Maar vraagt van betrokkenen veel tijd en investeren in deskundigheid en in het buurtproces. Hiervoor zijn ondersteunende faciliteiten nodig. En er moet gezocht worden naar manieren om de geïnvesteerde tijd van bewoners te belonen en compenseren.

Utrecht, 21 februari 2021

De Utrechtse buurtinitiatieven:

- Veemarkt Samen [LINK-Youtube](#) / [Link-Coöperatie](#)
- Karel Doormanlaan Duurzaam [LINK-Website](#)
- Oog voor Warmte [LINK-Website](#)
- Expeditie Tirol [LINK-Website](#) / [LINK-Youtube](#)
- Warm Tuindorp [LINK-Website](#)
- Nieuwe Energie voor de Vechtzoom [LINK-Website](#)
- Klopvaartbuurt aardgasvrij [LINK-Website](#)

Meer informatie en contactgegevens is per buurtinitiatief te vinden via **LINK** hierboven.

Energie-U onderschrijft het manifest van de buurtinitiatieven. Energie-U is geen buurtinitiatief en ontwikkelt niet zelf een warmte oplossing voor een of meer buurten. Energie-U kan wel warmte opwekking (helpen) realiseren en beheren met bewoners. Zij ondersteunt de buurtinitiatieven met kennis, advies en lobby in haar rol als Utrechtse bundeling en belangenorganisatie voor duurzame energie en warmte oplossingen.